

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อนโยบายรัฐบาลไทยรักไทยในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน โดยมีวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้คือ บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ตั้งแต่ฉบับวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ถึงฉบับวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เฉพาะฉบับที่มีบทบรรณาธิการ ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับจะนำเสนอบทบรรณาธิการในฉบับวันจันทร์ถึงฉบับวันเสาร์ ยกเว้นฉบับวันอาทิตย์ เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลา หลังจากที่รัฐบาลทักษิณ 1 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ในสมัยที่ 1 จนกระทั่งประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ 2 ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บทบรรณาธิการซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลทักษิณ จากบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน ตั้งแต่ฉบับวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ถึงฉบับวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2549 บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตั้งแต่ฉบับวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2544 ถึงฉบับวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 และบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ตั้งแต่ฉบับวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ถึงฉบับวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2549

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกรายการ โดยการนำตัวแปรที่ต้องการศึกษามาเป็นหัวข้อในแบบบันทึกรายการ จำแนกเป็น

1. บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วย บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

2. ความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อนโยบายรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร จำแนก เป็นเชิงบวก เป็นกลาง เป็นเชิงลบ

2.1 เป็นเชิงบวก หมายถึง เนื้อหาที่อ่านแล้วดี ความ หรือเกิดความรู้สึกโดยทั่วไปว่า เป็นเรื่องที่ให้ผลในทางดี มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น น่าชื่นชม แสดงความรู้สึกเห็นด้วย สนับสนุน โดยภาพรวมคือเนื้อหาที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

2.2 เป็นกลาง หมายถึง เนื้อหาที่ไม่มีลักษณะของการให้อารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้อ่านไป ในด้านใดด้านหนึ่งอย่างชัดเจน เป็นการเสนอข้อเท็จจริงทั่วไป มีเนื้อหาที่ไม่ให้ความรู้สึกพึงพอใจ เป็นพิเศษ ขณะเดียวกันก็ไม่ให้ความรู้สึกเป็นทุกข์

2.3 เป็นเชิงลบ หมายถึง เนื้อหาที่อ่านแล้วดี ความ หรือเกิดความรู้สึกโดยทั่วไปว่า เป็น เรื่องที่ไม่น่าพอใจ เป็นความขัดแย้ง ไม่เห็นด้วย โดยภาพรวมคือ เนื้อหาที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลง ในทางที่เลวลง

3. ข้อเสนอแนะของสื่อมวลชนต่อนโยบายรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร จำแนกเป็น สนับสนุน เป็นกลาง คัดค้าน

4. นโยบายด้านต่างๆ ของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบจากความเที่ยงตรง (validity) ตามเนื้อหา โดยพิจารณาจากความสอดคล้องของ วัตถุประสงค์ กับตัวแปรที่ศึกษาโดยการนำแบบบันทึกการฉบับร่างให้คณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เป็นผู้ตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน บทบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถกระทำได้โดยอ่านบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์

ไทยรัฐ และ บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ทุกฉบับตั้งแต่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ได้เข้ามาบริหารประเทศ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ซึ่งเป็นวันประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ 2 ของรัฐบาลทักษิณ รวมระยะเวลา 5 ปี

จากนั้นคัดเลือกเฉพาะบทบรรณาธิการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายรัฐบาลทักษิณออกมา และนำมาจำแนกตามประเด็นที่ต้องการศึกษาและบันทึกลงในแบบบันทึกรายการตามหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยแต่ละหัวข้อจะเลือกบันทึกได้มากกว่าหนึ่งรายการ เช่น หัวข้อคือ ข้อเสนอแนะของสื่อมวลชนต่อนโยบายรัฐบาลทักษิณ จะวิเคราะห์เนื้อหา ทั้งเป็นการสนับสนุนและเสนอแนะให้ปรับปรุงหรือ มีความเห็นคัดค้าน และเสนอแนะให้ปรับปรุง เมื่อบันทึกเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามหลักเกณฑ์ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น และแนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง เพื่อจำแนกว่าเนื้อหาเกี่ยวข้องกับส่วนใดใน 2 ส่วน คือความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสื่อมวลชน

การจำแนกประเด็นใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสามารถสรุปการวิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

อุทุมพร (2531: 9 -15) กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการเฉพาะ วิเคราะห์เนื้อหา มี 2 ขั้นตอนคือ

1. การแปลภาษาเป็นข้อมูล จะทำได้ก็ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์จับประเด็นที่ซ่อนอยู่ในเนื้อหาสาระได้อย่างชัดเจนเสียก่อน แล้วแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อยๆ การแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อยๆ มีหลายแบบ เช่น

1.1 แยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาหรือตัวแปร

1.2 แยกเป็นสาย (chain) เช่น เนื้อหาสาระที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต นำมาจัดเรียงบนเส้นเดียวกัน

1.3 แยกเป็นวงกลมย่อย (loop) เนื้อหาสาระใดที่นำมาจัดพวกเข้าด้วยกันเป็นวงๆ

1.4 แยกตามมิติ (มิติเดียวหรือมากกว่าหนึ่งมิติ) เช่น จัดกลุ่มตัวแปรตามบุคลิกของคน 5 แบบ ก็จะได้ 5 มิติ

1.5 จัดทำเป็นกิ่งก้านของต้นไม้ (tree) ซึ่งได้แก่ การจัดทำเป็นระเบียบแยกย่อยเป็นสาขาๆ เหมือนลายต้นไม้ เช่น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่าย

2. การแปลงข้อมูลออกเป็นตัวเลข หลังจากที่เราวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็นส่วนตัวแล้ว การแปลงข้อมูลจากส่วนย่อยเป็นตัวเลขสามารถทำได้ 2 แบบ คือแปลงเป็นจำนวน (หรือความถี่) กับแปลงเป็นค่าหรือคะแนน การวิเคราะห์เนื้อหาหมักกึ่งกับผู้วิเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเดียวกัน แต่ต่างที่คนวิเคราะห์มักให้คำตอบแตกต่างกัน ทั้งนี้มาจากแหล่งความคลาดเคลื่อน เช่น ลักษณะและความสามารถของผู้วิเคราะห์ความสมบูรณ์ของข้อมูล การสุ่มข้อมูลมาวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์ และการจัดทำรายงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยใช้การประมวลผลที่ได้จากการนำข้อมูลจากแบบบันทึกรายการ ที่ได้ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อจำแนกข้อมูลในบทบรรณาธิการ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี และกรอบแนวคิดทางการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจะใช้นำเสนอแบบพรรณนา แจกแจงตามวัตถุประสงค์ทางการวิจัย และสรุปเป็นประเด็นทั้งหมด

ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ร้อยละ (percentage) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ สุวิมล (2542:169-177) กล่าวว่า ร้อยละ เป็นการเปลี่ยนจำนวนเต็มทั้งหมดให้มีค่าเท่ากับ 100 เพื่อใช้ในการบรรยาย สัดส่วนของตัวแปร เมื่อร้อยละเท่ากับ สัดส่วนคูณด้วย 100

การพรรณนา หมายถึง ข้อเขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ที่มีลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา ที่เป็นการรายงานข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา ให้สาระสำคัญของเหตุการณ์อย่างครบถ้วน กล่าวคือ เป็นการนำเสนอเนื้อหา ที่มีการบอกกล่าวของข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการเสนอข้อเท็จจริงของข่าว โดยไม่มีการตีความข่าวหรือเหตุการณ์ที่ได้นำเสนอ

การวิเคราะห์ หมายถึง ข้อเขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ที่มีลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา ที่เป็นการรายงานโดยการวิเคราะห์เรื่องราวจากข้อมูลอย่างมีหลักเกณฑ์ กล่าวคือ เป็นการ

นำเสนอเนื้อหา ที่มีการชี้หรือแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการ
ตีความข่าว ซึ่งอาจมีการแสดงความคิดเห็น การโน้มน้าวใจ